ቁጥር 5404

D.N Solomon Yohannes
0911860113
0111/271608

ማሻሻል

የተለመደ ሕግ ነው ።

ከመምህር ኪዳነ ማርያም ገብረ ሕይወት ።

የሦስተኛ ደረጃ ትምህርት ፫ኛ መጽሐፍ

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ በነገሡ በ፴፭ኛው
ዘመነ መንግሥት በ፲፱፻፶፯ ዓ ፡ ም ፤
ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት የኢትዮጵያ ፓትሪያርክ
በሆኑ በ፯ኛው ዓመት ፤
ይህ መጽሐፍ በትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት ታተመ ።

አዲስ አበባ ኅዳር ፳፱ ቀን ፲፱፻፶፯ ዓ. ም.

ዋጋው $ 1.25

www.ethiopianorthodox.org

ያለደራሲው ፈቃድ ማሳተም ክልክል ነው ።

መ ግ ቢ ያ

እ ና ሻ ሽ ል ።

ማሻሻል የተለመደ ሕግ ነው የ፫ተኛ ደረጃ ተምህርት

፫ ኛ መ ጽ ሐ ፍ ።

ይህ ጥንታዊው የሂሳብ መጽሐፍ ከኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሲያያዝ የመጣ የእውቀት ምንጭ ስለሆነ ለመጭው ትውልድም ፈጽሞ ሳይጠፋ ስለ ተጻፈለት እውቀቱን በማስፋፋት እንደሚጠቀምበት የታወቀ ነገር ነው ። በኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ማንኛውም ነገር ማሻሻልና ማቃለል ደግ ነገርም መመሥረት ዋና ዓላማ ቸው እንደነበር ይህ መጽሐፍ በሰፊው ያስረዳናል በሃ ይማኖት ማሻሻል የለም እንጂ በሥራ ሁሉ ማሻሻል የጊዜውን ሁኔታ እየተከተሉ በሕዝብ ዘንድ ከበድ ብሎ የታየውን ሁሉ ማቃለል ሕዝብን ማስደሰት ከጠብና ከክ ርክር ከመነቃቀፍ እንዳይደርስ በሰላም መጠበቅ ፣ የተ ሠወረውም እውቀት ለመግለጽ የሚደክመው ወንድማ ችንን ረድተን ሐሳቡን ከግብ እንዲደርስ ማጽናናትና መደገፍ እንዲኖርብን ያስፈልጋል ።

፪ኛ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የሆነ ሁሉ በደግ ነገር ተነሥቶ ሲሠራ በምቀኝነት እንቅፋት ሆኖ ማስቀረት ተገቢ አይደለም ፤ ምቀኝነትም ክፍሉ የአጋንንት ነው ። ይህን ሁሉ መመሥረትና ማስወገድ የቤተ ክህነት ሥራ ነው የሚል ጥያቄ ይመጣ ይሆናል ነገር ግን ቤተ ክህነ ትን በመንቀፍ የምንጠቀምበት ነገር የለም መከተልና

www.ethiopianorthodox.org

መ ግ ቢ ያ ።

መመልከት የሚገባን ደጉ ንጉሠ ነገሥታችን ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የመንግሥቱም የክህነቱም ሥራ እድገት አግኝቶ ሕዝብ እንዲጠቀምበት የሚደክሙትን ዓላማ መከተል በቂያችን ነውና ሁላችንም የተቻለንን ያህል መሥራት አለብን ።

፫ኛ ቤተ ክርስቲያን ስትባል ክርስቲያን ለተባልን ሁሉ ገንዘባችን ናት ፤ ወይም እንደ ስሜ ቤታችን ናትና በተቻለን መጠን በሥራም በሐሳብም ፤ ወይም እንደዚሁ በመጻፍም ሆነ ብንደክምላት ተደሳቹ የፈጠረን እግዚአብሔር ሲሆን ተጠቃሚው ሕዝብ ነው ስል በእውቀት አበባ አጊጦ ለሚታየው ትውልድ ሳበረክት ለወደፊቱ በአባቶቹ እውቀት ላይ መሥርቶ የበለጠ እውቀት እንዲስፋፋበትና መነቃቀፍን ትቶ ማሻሻል እንዲኖርበት ከማሳሰብ ጋር ነው ለዚህም ድጋፍ የሚሆናችሁ ትንቢታዊ ቃል አለ ፤ ዳንኤል ም ፲፪ ቍጥር ከ፫-፬ ብዙ ሰዎች ይመረምራሉ እውቀትም ይበዛል የሚለውን ዕድሉና ዕውቀቱ ለእናንተ ይሁን አሜን ።

መሻሻል የተለመደ ሕግ ነው ።

፫ኛ መጽሐፍ የሦስተኛ ደረጃ ትምህርት ።

ቅዱስ ድሜጥሮስ በዓላትንና አጽዋማትን እንዲሻሻሉና በተወሰነላቸው ቀን ብቻ እየተዘዋወሩ እንዲውሉ ያደረገበት ምክንያት ሐዋርያትና ከሱ በፊትም የነበሩ ሊቃውንት በዓለ ትንሣኤ ከሰኞም ከማክሰኞም እስከ ቅዳሜ ይውል ነበርና ቅዱስ ድሚጥሮስ ነነዌ ጾመ ሐዋርያት ከሰኞ ፣ ፪ኛ. ደብረ ዘይት ሆሣዕና ትንሣኤ በዓለ ጰራቅሊጦስ ከእሁድ፤ባይወጣ ፥ ፍሥሕ ከሆሣዕና አንሥቶ እስከ ቅዳሜ ሥዑር ባትወጣ ፥ ስቅለት ከዓርብ ባይወጣ ፥ ረክበ ካህናት ጾመ ድኅነት ከረቡዕ ባይወጣ ፥ ዕርገት ከሐሙስ ባይወጣ ፥ እወድ ነበር ብሎ ተመኘ፡ከዚህ በኋላ የታዘዘ መልአክ መጥቶ ነገር በምኞት ይሆናልን ? ያሰብኸው ነገር ሁኖልሃልና ሌሊት ፳፫ት ሱባዔ፡ቀን ፯ት ሱባዔ ያዝ አለው፤ ስለ ምን የሌሊቱን አበዛበት የቀኑን አሳነሰለት ቢሉ ሌሊት ዕረፍት ነውና ፤ቀን ግን የተጣላ ሲያስታርቅ የታመመ ሲጠይቅ ሲፈርድ ሲተች ይውላልና ስለዚህ የሌሊቱን አበዛበት የቀኑን አሳነሰለት ፥ የሌሊቱን ሲቈጥሩት ፫፻፷፭ ይሆናል፡በ፳ት ፲፱-፲፱ ሱባዔ ቢከፍሉት ፲፩ ይቀራል ፤ ይህ ጥንተ ሙላደ አበቅቴ ይባላል (መጀመሪያ አበቅቴ የተባለው የአጽዋማትና የበዓላት መቈጠርያ ከዚህ ተገኘ ማለት ነው) የቀኑ ፯ት ሱባኤ ፵፱ ይሆናል ፤ ፴ውን ገድፎ ፲፱ ይቀራል ይህ ጥንተ ሙላደ መጥቅዕ ይባላል ።

ዳግመኛም ሙላደ አበቅቴ በ፫፻ ፶፬ ቀን ነሐሴ (ማለት ነሐሴ ፳፬ ቀን) ጨረቃ ዓውዷን ታደርሳለች ከነሐሴ ፮ት ቀን ከጳጉሜን ፭ት ቀን ፲፩ድ ይሆናል፤ዳግመኛ ሙላደ

www.ethiopianorthodox.org

አበቅቴ ይባላል ፤ መጥቅዕ ቢበዛ አበቅቴ ቢያንስ አበቅቴ ቢበዛ መጥቅዕ ቢያንስ ከ፴ አይወጣም ከ፴ አይወርድም ፤ በ፫፻፶፬ ቀን ጨረቃ ዓውዷን ታደርሳለች ማለት ከተነሣችበት ዞራ ትፈጽማለች ማለት ነው፤ ዓውድ ማለትም ዙርያ ማለት ነው ።

ማሻሻል ተገቢ መሆኑን የሚያስረዳ መልአኩ ለቅዱስ ድሜጥሮስ ሌሊት ዕረፍት ስለ ሆነ ፶፪ት ሱባዔ ያዝ አለው ። ቀን ግን የሥራና የድካም ሰዓት ስለ ሆነ ፤ ፯ት ሱባዔ ያዝ አለው ።

ይህ የማሻሻል መምርያ ነው ሱባዔ ማለትም ፯ት ማለት ነው መሠረቱም ፯ቱ ቀኖች ናቸው (ወይም ስም ንት ይባላል) በዚህ ጊዜ የማብዛትና የማከፈልን ሥራ ያስተምረናል፤ ፯ት ጊዜ ፶፪ት ፫፻፷፬ ይሆናል ፤ ፫፻ውን ለ፴ ቀን ቢከፍሉት ፲፪ት ፲፪ት ይደርሳል ትርፍ ፲፩ ቀን ይገኛል ። ይህ ከ፴ የተረፈው ቀን አበቅቴ ይባላል ፱ኛ ፯ት–፸፱ ይሆናል ይህ ለ፴ ቀን ቢከፍሉት ፩ድ–፩ድ ደርሶ ፲፱ ቀን ይተርፋል ፤ መጥቅዕ ማለት ይህ ከ፴ ቀን ትርፍ ሁኖ የተገኘ ነው ፤ መጥቅዕና አበቅቴ መሠረታቸው በወር ውስጥ የሚገኙ ፴ ቀኖች ስለሆኑ ከ፴ አይወጡም አይወርዱም ዘወትር ፴ ይሆናሉ ፤ ከ፩ኛው መጽሐፍ ከገጽ ፲፰ እስከ ፲፯ ተመልከት ።

፪ኛ ክፍል ።

ከዚህ የቅዱስ ድሜጥሮስን ታሪክ ባጭሩ እንጽፋለን ቅዱስ ድሜጥሮስ በግብርና የሚኖር ደግ ሰው ነበረ ። በወጣትነቱም ዘመን አሕዛብ በዝተው ነበርና አባቱና

እናቱ አስበው ከአሕዛብ ወገን እንዳያጋቡት ሃይማኖቱን እንዳይክድ ብለው የአጐቱ ልጅ የምትሆን እልልተ ወይን የምትባል ደግ ልጅ አጋቡት ። ለጊዜው የአባቱንና የእናቱን ትእዛዝ ሳይቃወም የጋብቻውን ሥነ ሥርዓት ፈጸመ ። ነገር ግን ሁለቱም ፍጹማን ደጋጎች ሰዎች ስለ ሆኑ በመንፈስ ቅዱስ ተጠብቀው ፤ በድንግልና ተወስነው ከ፩ ቤት ይኖሩ ነበር ። በዘመናቸውም የነበረ ሊቀ ጳጳሳት ቅዱስ ዮልያኖስ ይባል ነበር ። ለቅዱስ ማርቆስ ፲፩ኛ ነው ። ሸመገለና ሕዝቡ ተሰብስበው ሂደው አባታችን ሸመገልህ ከአንተ በኋላ የሚሾም ማነው? ንገረን አሉት ። እሱም ወደ እግዚአብሔር አመለከተና የታዘዘ መልአክ መጥቶ ከአንተ በኋላ የሚሾም ያለ ጊዜው የወይን ሸት ይዘልህ የሚመጣ ነው ብሎ ነግሮታል ። እሱም ለሕዝቡ ከእኔ በኋላ የሚሾም በተአምራት ያለ ጊዜው የወይን እሸት ይዞልኝ የሚመጣ ሰው ነው ብሎ ነግሯቸዋል ።

ቅዱስ ድሜጥሮስም ገበሬ ነውና ወደ አትክልት ቦታው ቢሄድ ወይኑ በተአምራት ያለ ጊዜው ለምልሞ ፤ አብቦ ፤ አፍርቶ አገኘው ። እያደነቀ ቈርጦ ወስዶ ለሚስቱ ሰጣት ። እሷም መንፈስ ቅዱስ ያደረባት ደግ ሰው ናትና በአዲስ አገልግል ለጕማ፤ በሻሽ ሸፍና ፤ ይህ በተአምራት የተገኘ ነገር ለኛ አይገባንምና ወስደህ ለሊቀ ጳጳሳቱ ሰጥተህ ፤ ተባርከህ ና አለችው ። ይዞ ሂዶ ለሊቀ ጳጳሳቱ ሰጥቶ ፤ ተባርኮ እወጣለሁ ሲል ሊቀ ጳጳሳቱ ለሕዝቡ ከኔ በኋላ የሚሾም ይህ ነው ብሎ ነግሯቸው

www.ethiopianorthodox.org

አርፏል ። ሕዝቡም የበቃና ከእግዚአብሔር የተመረጠ መሆኑን አውቀው ሹመውታል ። በመንበረ ማርቆስ ከተሾሙት ድሜጥሮስ ፲፪ኛ ነው ። ታሪኩ ብዙ ነው በራሱ ገድልና በስንክሳር ተመልከት ።

አሁን ወደተነሣንበት እንመለስ ። የድሜጥሮስ አባትና እናት በማሻሻል ሃይማኖት ከሚፈርስ ምግባር (ማለት አስተዳደር) ይፍረስ ብለው የአጐቱን ልጅ እንዲያገባ ፈቅደው ድረውታል ። አሁን ግብጾች ይህን አብነት አድርገው እስከ ዛሬ ድረስ የአጐታቸውን ልጅ ፤ የአክስታቸውን ልጅ ያገባሉ ።

ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ግን ዝምድና እስከ ፯ት ትውልድ የሚከበር መሆኑን አውቀው ከአባቶቻቸው የቈየ ሥርዓት አለወጡም ። የኢትዮጵያ ሕዝብ ከጥንት ጀምሮ ከቅድስና ወደቅድስና ፤ ከዕውቀት ወደዕውቀት እየተራመደ የሚሄድ አዋቂ ሕዝብ ነው የምንልበት ፩ኛው ይህ ነው ። ደጎናውን ዕውቀት ተቀብሎ ተገቢ ያልሆነውን መተው ለኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ዋና ተግባራቸው ነው ። እኛም እንደ አባቶቻችን መሆን አለብን ።

የአስተዳደር የሥራ ሁኔታ ይሻሻላል ፤ ሃይማኖት ግን መሠረት ነውና አይሻሻልም ፤ ይኸውም በድሜጥሮስ አባትና እናት በዘመናቸውም የነበሩ አበው የሠሩበትን ከላይ እንደገለጽነው ያስረዳል ።

፫ኛ ክፍል ።

ከዚህ ቀጥሎ ያለው ትምህርት ምንጩ፡ ስንመለከተው የአየር ምርመራ የሳይንስ የፍልስፍና የሒሳብ ሁኔታ አጣምሮ የሚያስረዳ ጥንታዊ ትምህርት ነው ፤ ከዚህ በፊት በ፩ኛው መጽሐፍ በ፪ኛው ክፍል ከገጽ ፲ ላይ ጳጕሜን መጀመሪያ መደቡ ፴ት ነው ብለን ነበር አሁን ግን ጳጕሜን በዓመት በዓመት ፭ት የምትሆንበትን ምክንያት ከዚህ እንረዳለን ፤ ፩ኛ ፀሐይ በቀን ከጨረቃ በልጣ የምታበራው ፩ድ ኬክሮስ ፶፪ት ካልኢት ፴፩ድ ሣልሲት ነው ፤ የቀን ፩ድ ፩ድ ኬክሮስ እስከ ፴ ቀን ፴ ኬክሮስ የ፪ት ወር ፷ ኬክሮስ ፩ድ ቀን ይሆናል ፤ የ፲፪ት ወር ፮ት ቀን ይሆናል ፤ ይህ ከ፩ድ ኬክሮስ የተገኘ ፮ ቀን ሕፀጽ ብለው የሌሊት መቁጠርያ አድርገውታል ። ፪ኛ በቀን ፶፪ት ካልኢት እስከ ፴ ቀን ቢቈጥሩ ፲፭፻፷— ይሆናል ፤ በ፷ በ፷ ቢከፍሉት ፳፮ት ኬክሮስ ይሆናል ። ፳፮ት ኬክሮስ በ፲፪ት ወር ፫፻፲፪ት ኬክሮስ ይሆናል ። ፫፻ውን በ፷ በ፷ ቢከፍሉት ፭ ቀን ይሆናል ፤ በዓመት ፭ ቀን ከ፲፪ት ኬክሮስ ይሆናል ፤ ይህ ፭ ቀን ጳጕሜንና ፲፪ት ኬክሮስ ከ፶፪ት ካልኢት የተገኘ ነው ።

ካልኢት ማለት ሁለተኛ ማለት ነው ፤ በሥልጣኔው ዘመንም ሰከንድ ይባላልና ይህ ጥንታዊውን አቈጣጠር ልብ አድርገን እናስተውለው) ፫ኛ ከ፩ድ ቀን የተገኘ ፴፩ድ ሣልሲት እስከ ፴ ቀን ቢቆጥሩ ፱፻፴ ሣልሲት ይሆናል ፱፻ውን በ፷ በ፷ ቢከፍሉት ፲፭ት ካልኢት ከ፴ ሣልሲት ይሆናል አሁንም ፲፭ት ካልኢት

www.ethiopianorthodox.org

በ፲፪ት ወር ፯፻፹ ካልኢት ይሆናል ፤ ፴ው ሣልሲት በ፲፪ት ወር ፫፻፷ ሣልሲት ይሆናል ፤ ፯፻፹ውን ካልኢት በ፷ በ፷ ቢከፍሉት ፫ት ኬክሮስ ይሆናል ፤ ፫፻፷ውን ሣልሲት በ፷ በ፷ ቢከፍሉት ፮ት ካልኢት ይሆናል በዓመት ከ፭ ቀን የተገኘ ፴፭ድ ሣልሲት ፫ት ኬክሮስ ከ፮ት ካልኢት ይሆናል (ሣልሲት ማለት ሦስተኛ ማለት ነው ፤ በዛሬው ሥልጣኔም የሰከንድ ሰከንድ የሚባለው ይህ ነው) ፬ኛ አሁን በዓመት ውስጥ ስንት ቀኖችና ስንት ኬክሮስ እንዲሁም ስንተ ካልኢት እንዳገኘን እንመልከት ፭ኛ ከ፭ድ ኬክሮስ የተገኘ ሕፀፅ የተባለው ፮ት ቀን ፪ኛ ከ፶፪ት ካልኢት የተገኘ ፩ ቀን ጳጉሜንና ፲፪ት ኬክሮስ ፫ኛ ከ፴፭ድ ሣልሲት የተገኘ ፫ት ኬክሮስና ፮ት ካልኢት መሆኑን ተረድተናል ፤ (ኬክሮስ ማለት ፲፪ት ደቂቃ ማለት ነው ።

አሁን ወደ ሥድስተኛዪቱ ጳጉሜን ሁኔታ እንሄዳለን፤ ፮ቱ ጳጉሜን በ፬ኛው ዓመት የምትገኝበት ምክንያት ከ፩ድ ዓመት ውስጥ ከ፶፪ ካልኢት የተረፈ ፲፪ት ኬክሮስና ከ፴፭ዶ ሣልሲት የተገኘ ፫ት ኬክሮስ ፲፭ት ኬክሮስ ይሆናል (፲፭ቱ ኬክሮስ ፫ት ሰዓት ማለት ነው) ሥድስተኛዪቱ ጳጉሜን ፲፭ት ኬክሮስ ከዮሐንስ ፲፭ት ኬክሮስ ከማቴዎስ ፲፭ት ኬክሮስ ከማርቆስ ፲፭ት ኬክሮስ የሉቃስ ነው ፤ የ፬ቱ ዓመት ፷ ኬክሮስ ፩ድ ቀን ይሆናል ፤ ፮ኛዪቱ ጳጉሜን በ፬ኛው ዓመት የምትገኝባት ይህ ነው ።

ማሳሰቢያ ።

ፀሐይ በቀን ከጨረቃ በልጣ የምታበራው ብለን ተነሥተን ሁኔታውን ዘርዝረን አስረድተናል፤ ነገር ግን ጨረቃ በሙላት ጊዜ ፲፪ት ሰዓት በምታበራበት ቀን ነው እንጂ ከመባቻ እስከ ፴ ቀን ያለው ብርሃኗ አይደለም ፤ በየጊዜው ከመቀነስዋም በላይ ፈጽማ ሳታበራ የምታድርበት አለና አስተውሉ ።

፬ኛ ክፍል ።

ከዚህ ቀጥሎ ያለው ጽሑፍ በጣም የረቀቀ ነገር የሳይንስን ሁኔታ የሚያስረዳ ነው በ፫ኛው ክፍል እንደ ተጻፈው ከ፴፭ድ ሣልሲት በዓመት የተገኘ ትርፍ ቍጥር ፮ት ካልኢት አለ፤ ይህ በዓመት የሚገኝ ፮ት ካልኢት እሪና መዓልት የምትባል በ፮፻ ዓመት የምትገኝ ፯ተኛ ጳጉሜን የምትገኝበት ቍጥር ፤ ነው በ፲ ዓመት ፩ድ ኬክሮስ ይሆናል ፤ (ማለት በ፲ ዓመት ፷ ካልኢት ፩ድ ኬክሮስ ይሆናል ማለት ነው) በ፻፶ ዓመት ፲ ኬክሮስ ሲሆን በ፮፻ ዓመት ፷ ኬክሮስ ይሆናል ። ፷ ኬክሮስም ፩ድ ቀን ነውና እሪና መዓልት የምትባለው ፯ተኛ ፤ ጳጉሜን አለች ይላሉ አበቶቻችን እስከ ዚህ ተራቅቀው መርምረው በጽሑፍ አስረድተዋል፤ (ሆኖም ይህችን ዕለት በቃል አሥረዱ እንጂ ከቍጥር የገባችበትን ቀን አላስረዱም ። ሲያስረዱም ዓለም በዚህች ቀን ታልፋለች ይላሉ ፤ ይህ በጣም የረቀቀ ነገር ነው) ምክንያቱም ሲያስረዱ ይህች ቀን ማለት እሪና መዓልት የተባለችው(ትክክለኛ ቀን)ትክክለኛነቷም ፩ደኛ ንኡስ

www.ethiopianorthodox.org

ቀመር ሙሉ ሲሆን ማለት ፲፱ኛው ዓመት ፀሐዩና ጨረቃ ዞረው ሲገናኙ ፤ ፪ኛ ወንጌላዊ ዮሐንስ ሲሆን ፤ ፫ኛ ወሩ መጋቢት ቀኑ እሁድ ሲሆን ፤ ፬ኛ እሪና መዓልት ልክ በ፮፻ ዓመት ስለምትገኝ ይህች ቀን በምትውልበት ዘመን ፬ቱም ሲተባበሩ ዓለም ታልፋለች ሲሉ ያስረዳሉ ። ነገር ግን እነዚህ የሚገናኙበት ቀን እስከ ብዙ ሺህ ቢቈጥሩ በፍጡር ሕሊና ተመርምሮ ሊወሰን ፤ ወይም ሊደረስበት አለመቻሉን አውቀው የኢትዮጵያ ሊቃውንትና ቅዱሳን ዓዋጁን ይናገራሉ እንጂ ውሳኔ አልሰጡበትም ፤ ይህም ትምህርት የሳይንስ ምንጭ ነው ለማለት ያስደፍራል ።

ወይም የሂሳብ እስከ ፍራክሽን ፤ እንደዚሁም የሰዓት አቈጣጠር እስከ ሰከንድ ያሉ ሁሉ ምንጫቸው ነው ብን ልም እንችላለን ፤ ስለሂሳብና ስለ ሰዓት አቈጣጠር በማ ልሲት ይጀምራል (ማልሲት ማለትም በሥልጣኔው ጊዜ የሰከንድ ሰከንድ ማለት ነው ።

በቀን ፩ ማልሲት ፩ድ + ፴ ብናበዛው ፴ ይሆናል ፤ ፴ × ፲፪ (በዓመት) ፫፻፷ ማልሲት ይሆናል ፤ ፫፷፷—፮ ፷ ፷ ይደርሳል ፤ ፷ ማልሲት ፩ድ ከልኢት ነው ፤ (ከልኢት ማለትም ፤ የሰከንድ ሰከንድ ማለት ነው) በአንድ ዓመት ውስጥ ከማልሲት የተገኘ ፮ ከልኢት ይሆናል ፤ ፮ት + ፲ ፡ ፷ ከልኢት ይሆናል ፤ ፷ ከልኢት ፩ ኬክሮስ ይሆናል ፤ (፩ድ ኬክሮስም ፲፪ት ደቂቃ ነው) በ፻ቶ ዓመት ፲ ኬክሮስ ይሆናል ።

በ፮፻ቶ ዓመት ፷ ኬክሮስ ይሆናል

፷ ኬክሮስም ፲፪ት ሰዓት ነው ።

፲፪ ሰዓትም ፩ ቀን ነው ።

ወይም የቀኑና የሌሊቱን ሲቈጠር ፻፳ ኬክሮስ ይሆናል ፤ ፻፳ ኬክሮስም ፳፬ት ሰዓት ይሆናል ፤ ፳፬ት ሰዓትም ፩ድ ቀን ነው ፤ እሪና መዓልት የተባለችው ፮ኛ ጳጉሜን በዚሁ ሂሳብ ትገኛለች ሲሉ ከቅዱስ ድሜጥሮስ በመነጨው የሂሳብና የማሻሻል ድርጅት መሠረት አባቶቻችን ኢትዮጵያውያን የእውቀት መዝገባቸውን ለልጆቻቸው አውርሰዋል ።

ሆኖም ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን እውቀታቸው ከቅዱስ ድሜጥሮስ ብቻ የወረሱት አይደለም እውቀታቸው ከዘመን ብሉይ ሲያያዝ የመጣ ነው ፤ (የዚሁም መግለጫ በሚከተለው ክፍል እናስረዳለን) የምጽአትን ነገር ለማወቅ ከድሜጥሮስ በፊት ብዙ የተደከመበት መሆኑና በፍጡርም እውቀት ሊወሰን የማይቻል መሆኑን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ባጭሩ አስረድቷል ። ማቴዎስ ም ፳፬ ቍ ፴፮ ወበእንተ ይእቲሰ ዕለት ወይእቲ ሰዓት አልቦ ዘየአምሮ ኢመላእክተ ሰማይ ፤ ወኢወልድ ዘእንበለ አብ ባሕቲቱ ብሏል ፤ ስለዚያች ቀንና ስለዚያች ሰዓት ግን ከአባት ብቻ በቀር የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጅም ቢሆን የሚያውቅ የለም ፡ የሚለውን አምላካዊ ቃል ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ተገቢ ባልሆነው ምርመራ ሊገፉ አልፈቀዱምና የዚህች ቀን ቍጥር ዓዋጁን

www.ethiopianorthodox.org

ተናግረው ዕለቲቱን (ቀኒቱን) ከዓመታት አግብተው አል ቈጠሯትም ።

ነገር ግን ይህች ቀን ከልደተ ክርስቶስ በፊት ፱ ቀን ከ፲ ኬክሮስ ሁና ነበር ማለት ከ፭ሺሕ ከ፭፻ ዘመን ውስጥ ፱ ቀን ይገኛል ፤ በ፻ቶ ዓመትም ፲ ኬክሮስ ይገኛል ማለት ነው ፤ ከልደተ ክርስቶስ ወዲህ እስከዛሬ ድረስ ማለት እስከ ፲፱፻፶፯ ዓ. ም. ፫ ቀን ከ፲፭ ኬክሮስ ከ፵፯ት ካል ኢት ሆናለች ማለት በ፯ሺሕ ፭፻ ዓመት ውስጥ ፫ ቀን ይገኛል ።

በ፻፶፯ ዓመትም ፲፭ ኬክሮስ ከ፵፯ ካልኢት ይገ ኛል ማለት ነው ፩ ሣልሲት ፩×በ፷ ሲበዛ ፥ ፷ ይሆናል ። ፷ውም በ፲፪ ሲበዛ ፫፻፳ ይሆናል ። ለ፯ ፥ በ፳ በ፳ ቢከፍሉ ፯ ካልኢት ይሆናል በ፩ ዓመት ውስጥ ከ፩ ሣልሲት የተገኘ ፯ ካልኢት ይገኛል ማለት ነው ። ፯ ካልኢት ፯×በ፲ ዓመት ሲበዛ ፳ ካልኢት ይሆናል ፳ ካልኢትም ፩ ኬክሮስ ነውና አስተውሉ ።

ከዚህ ቀጥለን ዝርዝሩን በዘመናዊው ስም በየአ ንዳንዱ ሁኔታውን እንገልጻለን ። ፩ድ ሣልሲት (በጥንቱ ፩ድ ተኵል የሰከንድ ሰከንድ ነው) በሐዲሱ ግን ፫ የሰ ከንድ ሰከንድ ይሆናል ፳ያው ሣልሲት ፷ የሰከንድ ሰከ ንድ ፥ በሐዲሱ ፳ ይሆናል ፳ውም ፩ ሰከንድ ነው ።

፪ኛ| ፩ ካልኢት በጥንታዊው ፫ ሰከንድ ነው ። በዘ መናዊው ሥልጣኔ ግን ፯ ነው ።

፫ኛ| ፩ ኬክሮስ በጥንታዊው ፯ ደቂቃ ነው ። በሐ ዲሱ ሥልጣኔ ግን ፲፪ ነው ።

፳ ሣልሲት የሰከንድ ሰከንድ ፷ ይሆናል ፷ውም ፩ ሰከንድ ነው ፳ ሣልሲት ፫ ሰከንድ በጥንታዊው በሐ ዲሱ ፯ ሰከንድ ነው ማለት ፩ድ ካልኢት ነው ። ፩ድ ካልኢት በጥንታዊው ፫ ሰከንድ በሐዲሱ ፯ት ሰከንድ ነው ፫×፲ ፥ ፴—(ወይም ፯×በ፲ ፥ ፸ ይሆናል ፸ውም ፩ድ ከንትሮስ ይባላል (ይሆናል) ፳ ካልኢት ፯ት ከንትሮስ ይሆናል ፩ድ ከንትሮስም በጥንታዊው ፩ ደቂቃ በሐዲሱ ፪ት ደቂቃ ማለት ነው ፯ቱ ፯ት ደቂቃ (ወይም ፲፪ ነው ።)

፩ድ ኬክሮስ በጥንታዊው ፯ ከንትሮስ ማለት ፯ ደቂቃ በሐዲሱ ግን ፲፪ ደቂቃ ነው ። ፯×፳ ፥ ፷ በጥንታዊው ፲፪×፳ ፥ ፳ በሐዲሱ ፳ ኬክሮስ በጥንታዊው ፷ በሐዲሱ ፳ ደቂቃ ስለሆነ ፩ ሰዓት ነው ።

በጥንታውያን አባቶቻችን ዘመን ፩ዱ ሰዓት ከአም ስት ይከፈል ነበር ማለት ነው ። ነገር ግን ዛሬ በምዕራባ ውያን ተሻሽሎ በተወሰነው የሰዓት አቈጣጠር በ፯ ወይም በ፲፪ ደቂቃ ይከፈል የነበረውን አሻሽለው በ፲፭ ደቂቃ ስለከፈሉት ፩ዱ ሰዓት ከ፬ ተከፍሏል በዚሁም ጸንቶ ይሠ ራበታል ይኸ በመሻሻል የተቃና ሥራ ነውና እናስተ ውለው ።

(የጥንት ቍጥሮች) ፩ኛ| ፳ ሣልሲት ፩ድ ካልኢት ነው ፪ኛ|፳ ካልኢት ፩ድ ኬክሮስ ነው ።ወይም ፯ ከንትሮስ ይባላል ፫ኛ| ፳ ኬክሮስ ፩ድ ሰዓት ነው (ወይም ፷ ከንትሮስ ነው) ከን

www.ethiopianorthodox.org

ትሮስም ደቂቃ ማለት ነው ደቂቃም(በዓረብኛው የተሰባበረ ወይም ዶቄት ማለት ነው) አባቶቻችንም ጥቃቅን ይሉት ነበር አሁን ግን ደቂቃ ተብሏልና እናስተውል ። አሁን የ፬ቱን ቍጥሮች ሁኔታ እናሳያለን ። ከንትሮስ የደቂቃ ቈጣሪ ምልክት ነው ፤ ፴ ከንትሮስ ፩ ሰዓት ነው ፤ ወይም ፭ ኬክሮስ ነው ። ኬክሮስም የሰዓት ቈጣሪ ምልክት ነው ። ፭ ኬክሮስ ፩ድ ሰዓት ነው ፤ ወይም ፷ ኬክሮስ ፲፪ ሰዓት ነው ። ፮ ከንትሮስ ፩ ኬክሮስ ነው ፤ ፭ ኬክሮስም ፩ድ ሰዓት ነው ። ፴ ከንትሮስ ፭ ኬክሮስ ይሆናል ፤ ፭ት ኬክሮስም ፩ድ ሰዓት ነውና እናስተውል ።

፫ኛ ክፍል ።

ስለ ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ዕውቀት በ፪ኛው ክፍል ዕውቀታቸው ከቅዱስ ድሜጥሮስ ብቻ የወረሱት አይደለም ። ከዘመነ ብሉይ ሲያያዝ የመጣ ነው እንጂ ያልንበትን ምክንያት እንገልጻለን ።

በዘመነ ብሉይ የተሠሩ አጽዋማትና በዓላት መሠረታቸው መጥቅዕ ነው ሲሉ ፤ ወደላይ ሲወጡ የሚውሉበትን ፤ ወደታች ሲወርዱ የሚውሉበትን መመላለሻቸውን በመጥቅዕ መሠረትነት ወስነው ፤ አስተምረው በደንብ ጽፈውታል ። ይህ ጽሑፍ በዘመነ አሪት ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን መጥቅዕና አበቅቴን ፤ ዘመናትና በዓላትን እንደዛሬ ይቈጥሩበት ነበር ማለት ነው ።

መጥቅዕና አበቅቴ ከቅዱስ ድሜጥሮስ ወዲህ እንጂ ከዚያ በፊት በዘመነ ብሉይ መቸ ነበረ ለሚል ሰው መልሱን ከዚህ በታች ያለውን ቍጥር ማስረጃ እንሰጣለን።

በጥንታውያን አባቶቻችን ቍጥር ንኡስ ቀመር ራሱ መጥቅዕ ነው ። ቍጥሩም ፲፱ ዓመት ነው ። በዚሁም መሠረትነት አበቅቴ ይገኛል ። ይኸውም ዕሪና መዓልት የተባለችው ፮ኛ ጳጉሜን በ፮፻ ዓመት መጨረሻ ስለም ትገኝ ። ፮፻ውን ዓመት ለ፲፱ ንኡስ ቀመር ቢከፍሉት ፲፩ ይተርፋል ማለት (ማለት ፴፩ ንኡስ ቀመር ሆኖ ፲፩ድ ዓመት ይተርፋል ማለት ነው) ዋናው ሙላደ አበቅቴ ይህ ነው ይባላል ፲፱ና ፲፩ ፴ ይሆናል ። የመጥቅዕና የአበቅቴ መሠረታቸው ይህ ነው ።

አከፋፈሉም ይህን ተመልከት

```
   ፴፩
  ─────
   ፮፻   ÷ ፲፱
   ፶፯
  ─────
    ፴
    ፲፱
  ─────
    ፲፩
```

አበቅቴ

ከ፮፻ ዓመት ፭፻፹፱ ዓመት ÷ ፴፩ድ ንኡስ ቀመር ይሆናል ። ትርፉ ፲፩ድ ነው ። ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን በዘመነ ብሉይ የተሠሩ አጽዋማትና በዓላት መሠረታቸው መጥቅዕ ነው ያሉበት ምክንያት ይህ ነው ። ኢትዮጵያውያን አስቀድመው ከአባቶቻቸው ያገኙትን

www.ethiopianorthodox.org

እውቀት መሠረት አድርገው የቅዱስ ድሜጥሮስም ድር ሰት (ወይም ድርጅት) ከዚሁ ያልተለወጠ ጥንታዊውን መሠረት ያልለቀቀና ድርጅቱም በዘመነ ሐዲስ ለተሠሩ በዓላትና አጽዋማት መመላለሻቸውን ደንግጎ የወሰነውን ውሳኔ ተቀብለው አስተምረውበታል እንጂ በኢትዮጵያ ጥንት ያልታወቀ በአዲስ አሠልጣኝ መልክ የተቀበሉት አይደለም ። ኢትዮጵያውያን በየጊዜው መጀመሪያ በተ ሰጣቸው ደግነት ከእግዚአብሔር አግኝተው ተመሳሳዩን መርምረው በማጽደቅ ይሠሩበታል እንጂ አስቀድመው ያላወቁትን በአሠልጣኝነት አዲስ መምህር ገብቶ ያሠለ ጠናት ማንም የለም ። ለዚሁም ማስረጃ ብንፈልግ የኢ ትዮጵያ ነገሥታት እናት ፤ ንግሥተ ሳባ በሰሎሞን ዘመነ መንግሥት ከአባቶችዋ ባገኘችው እውቀት ተመራምራ ራሷ መሪ ሁና ከሰሎሞን ጋር የተናገረችው ቃል በቂ ነው ነገሥት ፩ኛ| ፲ ቍጥር ፩ ፱ አንተን የወደደ በእስ ራኤልም ዙፋን ያስቀመጠህ አምላክ እግዚአብሔር የተ ባረከ ነው ስትል አስረድታው አለች ፤ ይህ ለኢትዮጵያው ያን እናቶችና አባቶች አንደኛ ክብራቸው ነው ። ፪ኛ| በዘመነ ሐዲስ እንደዚሁ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የክብር ክብር እንደተሰጣት ግልጽ ነው ይኸውም ማቴዎስ ም| ፲፪ ቍጥር ፵፪ ንግሥተ አዜብ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት ከምድር ዳር መጥታለችና ከዚህ ትውልድ ጋር በፍርድ ቀን ትነሣለች የሚለውን እንመልከት ፫ኛ| የሐ ዋርያት ሥራ ምዕራፍ ፰ ቍጥር ፳፯ ስለ ህንደኬ የኢ ትዮጵያ ንግሥት አዛዥ የነበረ ከሐዋርያው ፊልጶስ ጋር

የተነጋገረውና በፍጻሜውም መጠመቅ የሚከለክለኝ ማን አለ አጥምቀኝ ብሎ ሲያዘው እንዳጠመቀው ያስረዳናል ይህ የኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የደግነታቸውና የዕውቀ ታቸውን መዓርግ የሚያስረዳ ነው ለማለት ያስችለናል። በቅዱስ ድሜጥሮስም ጊዜ በሀገራቸው ላይ የደረሰው ችግር ምክንያት ጥንታውያን መጻሕፍት በመታጣታቸው ልዩ ልዩ ችግር እንደደረሰባቸው የታወቀ ነው ይህ ቅዱስ ከእ ግዚአብሔር በተሰጠው ኃላፊነት ወደ እግዚአብሔር አመልክቶ ያገኘውን ጸጋ ወንድሞቹ ምዕመናንን ጠቅሞ በታል ። የኢትዮጵያ ሊቃውንትም ከጥንታዊው ባህላ ቸው ተስማሚ ሁኖ ስላገኙት ተቀብለው ሠርተውበታል። ኢትዮጵያ ምንጊዜም የሠለጠነች አገር ናት እንጂ የውጭ ባዕድ አሠልጣኝ የለባትም እንላለን ።

፫ኛ ክ ፍ ል ።

ከኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የቈየ የዘመነ ብሉይ በዓላትና አጽዋማት አቈጣጠር ቀጥሎ ያለው ነው ።

ኢየዓርግ ፤ ኢይወርድ ፤ መመላለሻውን ይናገራል ። ፲፭ መጥቅዕ ሲገኝ በዓለ መጥቅዕ መስከረም ፲፭ ቀን ዓርብ ሲውል ነው ። ኢየዓርጉ ፲፬ት መጥቅዕ ሲገኝ በዓለ መጥቅዕ ጥቅምት ፲፬ ቀን ቅዳሜ ሲውል ነው ። ፲፬ና ፲፮ ፴ ይሆናል የመጥቅዕ መመላለሻው ይህ ነው እንደምን ቢሉ መስከረም ዓርብ ሲብት በዓለ መጥቅዕ መስከረም በባተ በ፲፭ኛው ቀን ዓርብ ቢውል አጽዋ ማት በዓላት በታችኛው ቀናቸው ይውላሉ ።

መስከረም ቅዳሜ ሲብት ጥቅምት ሰኞ ይብታል ።

በዓለ መጥቅዕ ጥቅምት ሲባት በ፲፫ኛው ቀን ቅዳሜ ቢውል አጽዋማት በዓላት በላይኛው ቀናቸው ይውላሉ።

የአጽዋማተ አሪት ተውሳክ መጥቅዕ የዋለበት ፲፭ኛውን ቀን ትቶ ከ፲፮ ቀን እንሥቶ እስከ ጾመ አይሁድ ያለው ቀን ፱ ይሆናል ። የጾመ አይሁድ ተውሳክ ይህ ነው ። ሁልጊዜ መጥቅዕ ሲበዛ ሲያንስም መጥቅዕ የዋለበትን ትቶ ቢቆጥሩ እስከ ጾመ አይሁድ (ቢቆጥሩ) ፱ ቀን ይሆናል ጠቅላላው በዚሁ ዓይነት ይወጣል ። መጥቅዕ የዋለበትን ትቶ ከ፲፮ ቀን እስከ ጾመ መጸለት ፲፬ት ይሆናል የመጸለት ተውሳክ ይህ ነው ። ከ፲፮ ቀን እስከ ፍሥሐ አሪት ፻፺ ቀን ይሆናል ። ፻፹ውን ለ፮ት በ፴ በ፴ ቢከፍሉት ፲ ይተርፋል የፍሥሐ አሪት ተውሳክ ይህ ነው ከ፲፮ ቀን እስከ ልበ ምድር ፪፻፲፫ት ይሆናል ፪፻፲ሩን ለ፯ት በ፴ በ፴ ቢከፍሉት ፫ ይቀራል የልበ ምድር ተውሳክ ይህ ነው ። ከ፲፮ ቀን እስከ በዓለ ሰዊት ፪፻፵ ይሆናል ፪፻፲ሩን ለ፯ት በ፴ በ፴ ቢከፍሉት ፴ ይተርፋል የበዓለ ሰዊት ተውሳክ ይህ ነው ። ከ፲፮ ቀን እስከ ጾመ አስቴር ፫፻፳፩ ይሆናል ። ፫፻ውን ለ፲ በ፴ በ፴ ቢከፍሉት ፳፩ ይቀራል የጾመ አስቴር ተውሳክ ይህ ነው ከ፲፮ ቀን እስከ ጾመ ዮዲት ፫፻፳፰ት ይሆናል ። ፫፻ውን ለ፲ በ፴ በ፴ ቢከፍሉት ፳፰ ይቀራል የጾመ ዮዲት ተውሳክ ይህ ነው ። ይህ በታችኛው ቀናቸው የሚውሉበት ነው የላይኛው ቀናቸው ግን ፲፫ መጥቅዕ ስለሆነ የቊጥሩ መነሻ ከጥቅምት ፲፬ ቀን እንሥቶ እንደላይኛው መቊጠር ነው የአጽዋማተ ብሉይ የበዓላተ

ብሉይ ተውሳክ የሚገኘው በመቅዕ ብቻ ነው ። ከዚህ ቀጥሎም መመላለሻቸውን ይናገራል ።

፩ኛ የጾመ አይሁድ ተውሳክ ፱ ነው ፤ ፱ና ፲፭ት ፳፬ት ይሆናል ጾመ አይሁድ ቢወርድ ከመስከረም ፳፬ ቀን ወደ ፳፫ት አይወርድም ወደላይ ሲወጣም ፲፫ት መጥቅዕና ፱ኝ ተውሳክ ፳፪ት ይሆናል ቢወጣ ከጥቅምት ፳፪ት ወደ ፳፫ት አይወጣም መመላለሻው ከመስከረም ፯ት ከጥቅምት ፳፪ት ፳፱ኝ ይሆናል በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ።

፪ኛ| የበዓለ መጸለት ተውሳክ ፲፬ት ፲፭ና ፲፬ት ፳፱ ይሆናል ። መጸለት ከመስከረም ፳፱ ቀን ወደ ፳፰ አይወርድም ። ሲወጣም ፲፫ና ፲፬ ፳፯ ይሆናል ። ከጥቅምት ፳፯ ቀን ወደ ፳፰ ቀን አይወጣም ። መመላለሻው ከመስከረም ፪ ቀን ከጥቅምት ፳፯ ቀን ፳፱ ቀን ይሆናል በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ።

፫ኛ| የበዓለ ፍሥሐ ተውሳክ ፲ ፤ ፲፭ና ፲ ፳፭ ይሆናል ፍሥሐ አሪት ከመጋቢት ፳፭ ቀን ወደ ፳፬ አይወርድም ። ሲወጣም ፲፫ና ፲ ፤ ፳፫ ይሆናል ። ከሚያዝያ ፳፫ ቀን ወደ ፳፬ አይወጣም መመላለሻው ከመጋቢት ፯ ቀን ከሚያዝያ ፳፫ ቀን ፳፱ ይሆናል በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ።

መጥቅዕ ከቅዱስ ድሜጥሮስ በፊት በኢትዮጵያውያን ሊቃውንት ሲሠራበት የቈየ መሆኑን በዚህ ልንረዳ እንችላለን . . . ለምሳሌ የ፲፱፻፶፮ ዓ. ም. ፍሥሐ አሪት የሚ

www.ethiopianorthodox.org

ውልበትን ቀን ፣ እናሳያለን ፍሥሐ አረት ከሆሣዕና እስከ ቅዳሜ ሥዑር ባሉት ዕለታት ውስጥ ይውላል እንጂ ከሌላ አይውልም ፤ ይኸውም ሆሣዕናና ትንሣኤ የዘመነ ሐዲስ በዓላት ። ስለ ሆኑ ድሜጥሮስ በ ሰነው መሠረት በመጥቅዕና በተውሳክ ዕለት (የቀን ተጨማሪ ማለት ነው) ይቈጠራሉ ፤ ፩ኛ መጽሐፍ ገጽ ፲፯ ላይ ተመልከት ፤ ፍሥሐ አረት ግን የጥንታውያን ቀኑጥር ስለ ሆነ በመጥቅዕ ብቻ ይቈጠራል፤ የ፲፱፻፶፯ ዓ ም መጥቅዕ ፲፫ ነው፤ ፲፫ና ፲ ፳፫ ይሆናል፤ ፍሥሐ አረት ሚያዝያ ፳፫ ቀን የስቅለት ቀን ይውላልና እናስተውል ።

ማሳሰቢያ መስከረም ቅዳሜ ሲብት መጥቅዕ ፲፫ ሲሆን ነው፤ በላይኛው የመጨረሻ ቀናቸው የሚውሉ እንደዚሁም መስከረም ዓርብ ሲብት መጥቅዕ ፲፭ ሲሆን ነው ፤ በታችኛው የመጨረሻ ቀናቸው የሚውሉ ስለሆነ እንዳትሳሳቱ አስተውሉ ።

አሁን ወደተነሣንበት እንመለስ ።

፱ኛ· የልበ ምድር ተውሳክ ፫ ነው ፤ ፲፭ና ፫ ፲፰ ይሆናል፤ ልበ ምድር ከሚያዝያ ፲፰ ወደ ፲፯ አይወርድም፤ ሲወጣም ፲፫ና ፫ ፲፯ ይሆናል ፤ ቢወጣ ከግንቦት ፲፯ ቀን ወደ ፲፯ ቀን አይወጣም ፤ መመላለሻው ከሚያዝያ ፲፫ ቀን ከግንቦት ፲፯ ቀን ፴፱ ይሆናል ፤ በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ።

፲ኛ· የበዓለ ሰዊት ተውሳክ ፴ ነው፤ ፲፭ና ፴ ፵፭ ይሆናል፤ ፴ውን ትቶ ፲፭ ይቀራል በዓለ ሰዊት ሲወርድ ከግንቦት ፲፭ ቀን ወደ ፲፬ አይወርድም፤ ሲወጣም ፲፫ና ፴ ፵፫ ይሆናል፤ ፴ውን ትቶ ፲፫ ይቀራል፤ ከሰኔ ፲፫ ቀን ወደ ፲፬ ቀን አይወጣም መመላለሻው ከግንቦት ፲፯ ቀን ከሰኔ ፲፫ ቀን ፴፱ ይሆናል መመላለሻው ይህ ነው ።

፲፩ኛ ፤ የጾመ አስቴር ተውሳክ ፳፩ ነው ፲፭ና ፳፩ ፴፮ ይሆናል፤ ፴ውን ትቶ ፮ ይቀራል ፤ ሲወርድ ከነሐሴ ፮ ቀን ወደ ፭ ቀን አይወርድም ሲወጣም ፲፫ና ፳፩ ፴፬ ይሆናል ፤ ፴ውን ትቶ ፬ ይቀራል ፤ ጾመ አስቴር ከጳጉሜን ፬ ቀን ወደ ፭ ቀን አይወጣም፤ መመላለሻው ከነሐሴ ፳፭ ቀን ከጳጉሜን ፬ ቀን ፴፱ ይሆናል፤ በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ።

፲፪ኛ ፣ የጾመ ዮዲት ተውሳክ ፳፰ ነው ። ፲፭ና ፳፰ ፵፫ ይሆናል፤ ፴ውን ትቶ ፲፫ ይቀራል ፤ ሲወርድ ከነሐሴ ፲፫ ቀን ወደ ፲፪ ቀን አይወርድም ፤ ሲወጣም ፲፫ና ፳፰ ፵፩ ይሆናል ፴ውን ትቶ ፲፩ ይቀራል ጾመ ዮዲት ከመስከረም ፲ ቀን ወደ ፲ ቀን አይወጣም ፤ መመላለሻው ከነሐሴ ፲፫ ቀን ከጳጉሜን ፭ ቀን ከመስከረም ፲ ቀን ፴፱ ቀን ይሆናል ፤ በዚህ ሲመላለስ ይኖራል ፤ የበዓላተ አሪት መመላለሻ ፴፱ ቀን ነበር ።

የበዓላተ ወንጌል ግን ተሻሽሎ መመላለሻቸው ፴፭ ቀን ሆኑዋል ፪ኛው መጽሐፍ ገጽ ፺ ተመ፤ ይህ የማሻሻል መሠረት ነው እንጂ በአባቶቻችን ኢትዮጵያውያን ያል ነበረ አዲስ ትምህርት እንዳይመስላችሁ ። እውቀቱ የጥንታውያን አባቶቻችሁ ነውና አስተውሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

፮ ተ ኛ ክ ፍ ል ።

ስለ ፮ኛዩቱ ጳጉሜን ሁኔታ በ፫ተኛው ክፍል እንደገለጽነው ከዚህ ሁኔታውን በዝርዝር እንገልጻለን ። ፭ቱ ዕለታት ጳጉሜንና በ፬ት ዓመት ውስጥ የምትገኘውን ፮ኛዩቱ ጳጉሜን በቀን ከሚገኘው ፶፪ ካልኢት ነው የሚገኙ ብለን አስረድተናል ። ስለ፭ቱ ጳጉሜን በ፫ተኛው ክፍል ተጣርቷል ። ስለ ፮ኛዩቱ ጳጉሜን ብቻ እናጣራለን ፤ ይኸውም በአሁኑ ዘመን ማለት ከ፲፱፻፶፮ ፤ ዓ. ም. ጀምረን እስከ ፲፱፻፶፱ ፤ ዓ. ም. ድረስ እንዴት ሁኖ እንደሚቈጠር እንገልጻለን ።

፩ኛ ንኡስ ክፍል።

፩ኛ. መስከረም ፩ቀን የሚውለው ፲፪ት ሰዓት ፤ ፪ት ካልኢት ፴ ሣልሲት ነው እስከ ወር ቢቆጥሩ ፴ ቀንና ፥ ፩ድ ኬክሮስ ከ፲፭ ካልኢት ነው ።

፪ኛ. በጥቅምት ወር እንደዚሁ ፴ ቀንና ፩ድ ኬክሮስ ከ፲፭ ካልኢት ነው ።

፫ኛ. በኅዳር ወር እንደዚሁ ፴ ቀንና ፩ድ ኬክሮስ ፲፭ ካልኢት ነው ።

፬ኛ. በታኅሣሥ ወር እንደዚሁ ፴ቀንና ፩ድ ኬክሮስ ከ፲፭ ካልኢት ነው ።

በታኅሣሥ ፴ቀን ፬ት ወር ከ፭ት ኬክሮስ ይሆናል ፥ (ማለት ፬ት ወር ከ፩ድ ሰዓት ነው ።

፪ኛ ንኡስ ክፍል ።

ከጥር ፩ድ ቀን እስከ ሚያዝያ ፴ ቀን ፬ ወር ከ፭ት ኬክሮስ ነው ።

፫ኛ ንኡስ ክፍል ።

ከግንቦት ፩ ቀን እስከ ነሐሴ ፴ ቀን ፬ት ወር ከ፭ት ኬክሮስ ነው ። ኬክሮስ ማለት በዛሬው ፲፪ ደቂቃ ነው ። በ፲፪ ወር ፫ ሰዓት አለፈ ፤ ተሠርቶበታል ማለት ነው ። በአሁኑ ዘመን ዮሐንስ ፫ቱ ሰዓት ተሠርቶበት አለፈ ፭ ቀን ጳጉሜን ከካልኢት የተገኘ ስለሆነ ኬክሮስና ካልኢት የለውም ከ፲፪ቱ ወር ብቻ ነው የሚቈጠረው አስተውሉ ።

፪ኛ. በዘመነ ማቴዎስ ፶፯ ዓ. ም. እንደዚሁ ፫ቱ ሰዓት ተሠርቶበት ያልፋል ።

፫ኛ በዘመነ ማርቆስ ፶፰ ዓ. ም. እንደዚሁም ፫ቱ ሰዓት ተሠርቶበት ያልፋል ።

፬ኛ በዘመነ ሉቃስ ፶፱ ዓ. ም. ፫ቱ ሰዓት ተሠርቶበት ያልፋል ። በ፲፱፻፶፱ ዓ. ም. በዘመነ ሉቃስ የ፮ኛዩቱ ጳጉሜን ቍጥር በነሐሴ ፴ ቀን ሙሉ ፲፪ ሰዓት ይሆናል ። ነገር ግን የነሐሴ ወር በ፬ኛው ዓመት ፴፩ ቀን መሆን ሲገባው የጥርቅም ቍጥር ስለሆነ ከ፭ት ቀን ጳጉሜን በኋላ ፮ና ቀን እንድትሆን ተደርጓል ከዚህ ውስጥ ያለ ማሻሻል ማስተዋል በቂ ይሆናል

ስለ በዓለ ልደት የ፲፱፻፷ ዓ. ም. በ፳፰ ቀን ታኅሣሥ ስለሚከበር ከዚሁ አቈጣጠር የሄድን እንደሆን

www.ethiopianorthodox.org

የ፲፱፻፷፫ ዓ. ም. ቊጥር በታኅሣሥ ፴ ቀን ትርፍ ፮ ሰዓት ስለሚገኝ ይህ ትርፍ ቊጥር የሚያገለግለው እስከ ፬ ዓመት ቈይቶ ነው እንጂ በተሠራበት ቀን አይቈጠርም ። ምክንያቱም በማሻሻል ተስማምተው ስለ ወሰኑት ነው ።

የኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የሰዓት ቊጥር

፩ኛ| በ፳፬ቱ ጳጉሜን ሰዓት ቈጣሪው ኬክሮስ ተመድቧል።
፪ኛ| በ፷ው ቀን ደቂቃ ቈጣሪው ክንትሮስ ተመድቧል ።
፫ኛ| በ፪ ወር (ማለት በ፷ ቀን) የሙሉ ቀን ቈጣሪ ተመድቧል ።

፳፬ት ኬክሮስ ፩ ሰዓት ነው ። ፷ ክንትሮስም ፩ ሰዓት ነው ።
ከልኢትና ሣልሲትም ከክንትሮሱ ቊጥር ይታሰባሉ ።

፷ ኬክሮስ ፲፪ ሰዓት ነው ። ፩ዱ ፲፪ ደቂቃ ነው ፤ በድሮው ዘመን ግን ፮ ደቂቃ ነው ። 5 × 6 :-30 ይሆናል። ፭ × ፮ ÷ ፴ ይሆናል ። በዛሬው ግን ፷ ደቃቃ ነው ። የቀድሞ አባቶች ቊጥር ድርብ ነው ። የዛሬው ግን ዝርዝር ነው ።

፮ቱ ፲፪ ፴ው ፷ ብለን መግለጻችን ጠጣቱ ትውልድ አውቆ እንዲሠራበት በማሰብ ነው ።

፫ኛ ክፍል ።

ስለ ፀሐይ ከምሥራቅ ወደ ምዕራብ መጓዝ (ጥንታዊው ሳይንስ) ፀሐይ ከአባቶቻችን በተገኘው እውቀት ዘወትር ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ የምትጓዝበትን ሁኔታ አስረድተው ጽፈዋል ይኸውም ከዚህ ቀጥሎ ያለው ጽሑፍ በአጭሩ ያስረዳናል ።

ሠረገላ ፀሐይ እንደምን ነው ቢሉ አውታረ ፀሐይ ፱ሽሕ ከ፱፻ ነው (ሠረገላ መኼጃ መሆኑ ግልጽ ነው) ከ፱ሽሕ ፱፻ አውታር ፮ሽህ ከ፮፻ አውታር እንደ ዘሐ ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ የተነጸፈ ነው (የተዘረጋ ነው) ፫ሺሕ ከ፫፻ው አውታር ደግሞ ከሰሜን እስከ ደቡብ እንደ ግራ (እንደ ማግ) የተዘረጋ ነው ።

እንደዚሁም ምሕዋረ ፀሐይ (የፀሐይ መንገድ) ፪፻፲ ነው ። እጋረ ፀሐይ ፫፻፷ ነው ። ምዕዛረ ፀሐይ ፻፳ ነው ።

መስኮቶችዋ ፮ት በምሥራቅ (የፀሐይ መውጫ) ፮ት በምዕራብ (የፀሐይ መግቢያ) ነው ብለው አባቶቻችን ኢትዮጵያውያን በብቃትም በትምህርትም የደረሱ ስለሆኑ ፀሐይ የምትገዛ መሆኗን በእርግጥ አስረድተዋል ።

የዛሬው እውቀት ግን ፀሐይ አትንቀሳቀስም ። የምትዞረው መሬት ናት የሚል ትምህርት ዘርግቷል ። በተመልከች ዘንድ ግን እንደ ጥንታውያኑ እውቀት ፀሐይ የምትጓዝ መሆኗን ሊያምንበት የሚያስችል የቅርብና በየጊዜው የሚታይ አስረጅ አለን ። ይኸውም በየአንዳንዱ ሰው ቤት ያልሠራ የለም ፤ ቤቱም በምሥራቅና በምዕራብ መስኮቶች አሉት በጥዋት መስኮቱ ሲከፈት ገና ፀሐይ ስትወጣ ብርሃኗ በትክክል በመስኮቱ ገብቶ በመ

www.ethiopianorthodox.org

ጨረሻው ወደ ምዕራብ ባለው ግድግዳ ላይ ያርፋል ። ፀሐይ በጥቂት ጉዞዋን ወደላይ ስትቀጥል ወደ ቤቱ ገብቶ የነበረው ጮራ ጭልጥ ብሎ ዓይናችን እያየ ወጥቶ ይሄዳል ።

እንዲያውም ፀሐዩ አርፎበት የነበረውን የቤቱ ግርግዳ (ወይም ግንብ) ፀሐዩ ለቆ ጥላ ያርፍበታል ። በ፮ ሰዓትም ፀሐይ በትክክል ወደላይ ስለ ወጣች ብርሃኗ ወይም ጮራዋ በቤቱ ጣራ ባለው ቀዳዳ ትክክል ገብቶ ከምድር ቤቱ ላይ አርፎ እናየዋለን ። በ፲፩ ሰዓትም በምዕራብ ጥላ አርፎበት የዋለውን ግድግዳ ፀሐይ ያርፍበታል ፤ ጥላውን ያስወገደ የፀሐይ ጉዞ አልፎ በመገኘቱ ነው ። እንዲያውም የምዕራቡ መስኮት ሲከፈት እንደጥዋቱ የፀሐዩ ጮራ በመስኮቱ ገብቶ በምሥራቅ ወዳለው ግድግዳ ላይ አርፎ እናየዋለን ። በዚህ ጊዜ ይህ ሁኔታ የፀሐይ መጓዝ ምልክት ነውን ? ወይስ የመሬት መዞር ምልክት ነው ? ብለን ብንጠይቅ የገዛ ሕሊናችን ጉዞው የፀሐይ ነው የሚል መልስ ይሰጠናል ። ይህ ምልክት የመሬት መዞር አይደለም ፤ በበኩሌ ስለዚህ የኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ምርመራ እርግጠኛ ነው እላለሁ ።

እንደዚሁም ዓለም የተፈጠረበት ቀን ከአዳም ወዲህ አይደለም ቀድሞ የነበረ ነው ልኩ አይታወቅም የሚሉ መምህራን መኖራቸውን እንሰማለን ። ይህም ከኢትዮጵያውያን አባቶቻችን እውቀት የተሠወረ አይደለም ። ይህም ይታወቅ ዘንድ ይህ ዓለም በመጋቢት ፳፱ ቀን እሁድ ተፈጠረ ብለው አስተምረው ጽፈዋል ። በዚህ ጊዜ ፳፰ ቀን ወደ ኋላ መኖሩን ገልጸዋል ። ነገር ግን ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን በእውቀትም በቅድስናም የተጠበቁ ስለ ሆነ መብቱም ስለማይፈቅድላቸው እንደሌሎቹ ነው ብለው ለማስተማር አልፈቀዱም ። ከዚያ በፊትስ ምን ነበር ብሎ ለሚጠይቃቸውም ፤ ፈጣሪ ራሱ ባወቀ ነው እንጂ እኛ አናውቅም የሚል መልስ ይሰጣሉ ፤ ከዚህ ያለፈ ነገር ነበረ አልነበረም የሚል ድምፅ አላተሰማባቸውምና ።

ይህ የአባቶቻችን እውቀትና ቅድስና ሊጠበቅ ይገባዋል እላለሁ ። ዓለም አያልፍም የሚሉ መምህራንም መኖራቸውን እንሰማለን ። ይህም ከኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የተሠወረ አይደለም ። ምክንያቱም በ፬ኛው ክፍል ተመልከት ።

<u>፱ኛ ክፍል ።</u>

በጥንታዊው አቈጣጠር ሁሉም በ፴ በ፴ ነው ያልንበትን ሁኔታ ከዚህ በተለይ አብራርተን እንገልጸለን ። ፩ኛ ፩ድ ክልኢት ፫ ሰከንድ ነው ።

፪ኛ ፩ድ ክንትሮስ ፩ድ ደቂቃ ነው ። (በ፬ኛው ክፍል ከዘመናዊው ጋር በማገናኘት ተጽፏል ፤ አሁን ግን በተለይ ነውና እናስተውል ።)

፫ኛ ፩ድ ኬክሮስ ፯ ደቂቃ ነው ። ፬ኛ ፰ት ኬክሮስ ፩ድ ሰዓት ነው ፭ኛ ፲ ክልኢት ፩ ክንትሮስ ነው ፮ኛ ፯ ክንትሮስ ፩ድ ኬክሮስ ነው ። ፯ኛ ፰ ኬክሮስ ፩ ሰዓት ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ከዚህ ቀጥለን በየአንዳንዱ ሁኔታውን ይቀጥላል ።
፩ኛ· ፲ ካልኢት በ፫ ሰከንድ ሲበዛ ፲×፫= ፴ ይሆናል ፤ ፴ ሰከንድ ፩ዱ ክንትሮስ (ወይም ፩ድ ደቂቃ) ይሆናል።
፪ኛ· ፯ ክንትሮስ ሲበዛ ፯ + ፰ =፴ ይሆናል ።
፫ኛ· ፰ ኬክሮስ ሲበዛ = ፰ + ፯=፴ ይሆናል ።
፰ ኬክሮስ ፴ ክንትሮስ (ወይም) ፴ ደቂቃ ነው ።
፩ ክንትሮስ ፲ ካልኢት (ወይም ፴ ሰከንድ) ነው ።
፰ ኬክሮስ ፴ ክንትሮስ (ወይም ፩ ሰዓት(ነው ።

በአሁኑ ሥልጠኔ ግን ፤

፩ ኬክሮስ ፲፪ ደቂቃ ነው - . . ፴ ክንትሮስም ፳ ደቂቃ ነው ። . . . ፲ ካልኢትም ፳ ሰከንድ ነው ። . . . ፩ ካልኢት ፯ት ሰከንድ ሆነ ማለት ነው ። ፩ዱም ክንትሮስ ፪ ደቂቃ ሆነ ማለት ነው ። (ካልኢት ማለት ፯+ ፲=፳ ይሆናል ።) ክንትሮስ ፴+ ፪=፳ ይሆናል ።) ፩ዱ ኬክሮስም ፲፪ ደቂቃ ሆነ ማለት ነው

፰×፲፪ =፳ ደቂቃ ሆነ ። ከዚህ ቀጥዬ ወጣቱ ትውልድ እንዲያስፋፋውና እንዲሠራበት አስረክቤ አለሁ ።

፲ኛ ክ ፍ ል

ጥያቄ በዓላትና አጽዋማት በ፴፰ ቀን እየተዘዋወሩ እንዲውሉ ያደረገ ማነው ጴጥሮስ ነውን ? ማርቆስ ነውን? ድሜጥሮስ ነውን ? ለይተህ አስረዳኝ ?

መልስ. በዓላትንና አጽዋማትን በ፴፰ ቀን እየተዘዋወሩ እንዲውሉ ያደረገ ቅዱስ ድሜጥሮስ ነው ።

ጥያቄ· ከእርሱ በፊትስ በምን ቀን ይውሉ ነበር ፤ አስረዳኝ ? (መልስ) ሰኞም ማክሰኞም በልተወሰነ ቀን ይውሉ ነበር ።

(ጥያቄ) ባልተወሰነ ቀን ሲውሉ ጥንተ መሠረታቸውን ለቀው ነውን ? ወይስ ሳይለቁ ነው ?

(መልስ) ጥንተ መሠረታቸውን ሳይልቁ ነው ።

(ጥያቄ) መሠረታቸውን ለቀው እንዲውሉ ያደረገ በት ምክንያት ምንድር ነው ።

(መልስ) ትንሣኤ ፥ ሆሣዕና ፥ ጰራቅሊጦስ ፥ መሠረታቸው እሑድ ነበር ፤ ሌሎቹም በዓላት እንደዚሁ በየ ቀናቸው እንዲከብሩ አስበ በማሻሻል መሠረቱን ለቆ እንዲውል (ወይም እንዲከብር) አደረገ ፤ ምክንያቱ ይህ ነው ።

(ትርፍ) ጥያቄ ሊከበር የሚገባው ሥራው ነውን ። ·ወይስ ቀኑ ነው ? ።

(መልስ) በእውነቱ ሊከበር የሚገባው ሥራው ነው እንጂ ቀኑ አይደለም ።

(ጥያቄ) በአንድ ወገን · መሠረቱ ሲለቅ ፥ በአንድ ወገን ደግሞ ባልተሠራበት ወራት ተሠራበት ብሎ ማክበር ስሕተት አይሆንም ወይ ።

መልስ በማሻሻልና ብመስማማት የተወሰነ ስለሆነ ስሕተት አይሆንም ።
(መደበኛው ጥያቄ)

www.ethiopianorthodox.org

ጥያቄ. ፳ቱ ቀን ጳጉሜን በዓመት በዓመት የሚገኙ እንዲሁም በ፬ ዓመት በ፬ ዓመት የምትገኝ ፯ኛዪቱ ጳጉሜን ከምን የተገኙ ናቸው አስረዳኝ ።

መልስ አባቶቻችን ኢትዮጵያውያን እናዳስረዱን ከዓየር ምርመራ ፀሐይ ከጨረቃ በልጣ ከምታበራው ታስበ የተገኘ ነው ።

ጥያቄ· የአየር ምርመራና የፀሐይ ብልጫ ያስገኘው ይህ ብቻ ነውን ? ወይስ ሌላ አለ ? ለይተህ አስረዳኝ ?

መልስ ፩ኛ ከ፩ ኬክሮስ የተገኘ ፯ት ሕፀፅ አለ፤ ፪ኛ ከ፩ ማልሲት በ፯፻ ዓመት መጨረሻ የምትገኝ ፯ኛ ጳጉሜን አለች ይላሉ ።

ጥያቄ· አለች የተባለችው ፯ኛ ጳጉሜን እንደ ፯ቱ ጳጉሜን ከዓመት አግብተው ቈጥረዋታልን ? ወይስ አል ቈጠሯትም አስረዳኝ ?

መልስ. ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የእውቀት ደረ ጃቸውን ለመግለጽ አለች ብለው የምትገኝበትን ሁኔታ አብራርተው ጻፉ እንጂ ከዓመት አግብተው አልቈጠሯ ትም ።

ጥያቄ. የ፯ኛዪቱ ጳጉሜን ቍጥር ታውቋል ከዓመት አግብተው አይቍጠሯት እንጂ በእሷ ቍጥር ከልደተ ክርስቶስ በፊትና ከልደተ ክርስቶስ ወዲህ እስከ ዛሬ (ማለት እስከ ፲፱፻፶፯ ዓ ም) ስንት ቀን እንደሆነች ለይተህ አስረዳኝ ።

መልስ ከቍጥር አልገባችም እንጂ ከልደተ ክርስቶስ በፊት ፱ ቀን ከ፲ ኬክሮስ ሁና ነበር፤ ከልደተ ክርስቶስ ወዲህም ማለት እስከ ፲፱፻፶፯ ዓ ም ፫ ቀን ከ፲፫ ኬክሮስና ከ፴፮ ክልኢት ሁናለች ። በጠቅላላው ፲፪ ቀን ከ፳፫ ኬክሮስ ከ፴፮ ክልኢት ሁናለች ማለት ነው ።

ጥያቄ ፤ በጥንቱ አነጋገር ኬክሮስ ማለት ምን ማለት ነው ?

መልስ. የሰዓት ቈጣሪ ማለት ነው ።

ጥያቄ· ከንትሮስ ማለትስ ምን ማለት ነው ?

መልስ. የደቂቃ ቈጣሪ ማለት ነው ።

ጥያቄ. ክልኢት ማለትስ ምን ማለት ነው ?

መልስ. ሰከንድ ማለት ነው ።

ጥያቄ. ማልሲት ማለትስ ምንድር ነው አስረዳኝ ?

መልስ· የሰከንድ ሰከንድ ማለት ነው ።

፲፩ኛ ክፍል ።

ጥያቄ. ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን የሂሳብ እውቀት የተማሩት ከቅዱስ ድሜጥሮስ ነውን ? ወይስ ከእርሱ በፊት አዋቂዎች ኑረዋል ።

መልስ. ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን እውቀታቸው ከጥንት ነው እንጂ የድሜጥሮስ ብቻ አይደለም ።

ጥያቄ በዘመነ ብሉይ ኢትዮጵያውያን የበዓላትና የአጽዋማት ቍጥር (ማለት የሂሣብ መጽሐፍ) ነበራቸውን ?

መልስ በሚገባ የበዓላትና የአጽዋማት ቍጥር የተጠናቀቀ እውቀትና መጽሐፍ ነበራቸው ፤ አሁንም አለ ።

www.ethiopianorthodox.org

ጥያቄ| የበዓላተ አሪትና የአጽዋማተ አሪት የቍጥሬ ውቸ መነሻና መድረሻ ምን ይባላል ?

መልስ| የቍጥራቸው መነሻ መጥቅዕ መድረሻው ተውሳክ ይባላል ።

ጥያቄ| ተውሳክ ማለትና መጥቀዕ ማለት ምንድር ነው ።

መልስ| መጥቅዕ ማለት ደወል ወይም ነጋሪት ነው ። ተውሳክ ማለትም ተጨማሪ ማለት ነው ።

ጥያቄ የቍጥር መነሻ ሲሆን ለምን መጥቅዕ ተባለ

መልስ| ደወልና ነጋሪት በተመቱ ጊዜ ተፈላጊው ሕዝብ እንዲሰበሰብ ይህም መጥቅ ተፈላጊዎቹን በዓላት ንና አጽዋማትን በማስገኘቱ ነው ።

ጥያቄ| በዓላተ አሪት እንደ በዓላተ ወንጌል በመጥቅ በተውሳከ ዕለት እንዲሁም በየተውሳካቸው ተጨም ሮ ይቈጠራሉን ?ወይስ ልዩነት አላቸው ለይተህ አስረዳኝ ።

መልስ| በዓላተ አሪት እንደ በዓላተ ወንጌል ቍጥር ተውሳከ ዕለት የላቸውም በመጥቅና በተውሳካቸው ብቻ ይቆጠራሉ ።

ጥያቄ በዓላተ አሪት ወደላይ ሲወጡ የሚውሉበት ቀንና ወደታች ሲወርዱ የሚውሉበት ቀን (ማለት ኢየዓ ርጉ ኢይወርዱ) ማመላለሻቸውን እንደ በዓላተ ወንጌል የተወሰነ ነውን ? ወይስ ውሳኔ የለውም አስረዳኝ ።

መልስ የተወሰነ መመላለሻ ፳፱ ቀን አላቸው ።

ጥያቄ የበዓላተ ወንጌልስ መመላለሻቸው ስንት ቀን ነው ?

መልስ የበዓላተ ወንጌል መመላለሻ ፴፭ ቀን ነው ።

ጥያቄ ይህ ልዩነት የፈጠረበት ምክንያት ምንድ ነው ተጨማሪውስ ስንት ነው

መልስ በሐዲስ ዘመን ቅዱስ ድሜጥሮስና በዘመኑ የነበሩ ሊቃውት ተስማምተው በማሻሻል ከመጥቅዕ ጋራ የሚቈጠር ተውሳከ ዕለት ስለጨመሩ የበዓላተ ወንጌልን መመላለሻ ፯ት ቀን ጨምረው በ፴፭ ቀን እንዲመላለሱ ስለ ወሰኑ ነው ።

ጥያቄ በማሻሻል የተወሰነ ሁሉ ይጠቅማልን

መልስ እንደ ጥንታውያን አባቶቻችን ሳይነቃቀፉ በማሻሻል የተወሰነ ሁሉ ይጠቅማል ።

፲፱ኛ ክፍል ።

ጥያቄ በዓላተ አሪትና በዓላተ ወንጌል ወደላይ ሲወ ጡና ወደታች ሲወርዱ የሚታወቅበት ውሳኔ አለን ወይስ የለም ለይተህ አስረዳኝ ።

መልስ የተወሰነ አለ ። ይኸውም ወደታች የሚወር ርዱበት መጨረሻ መጥቅዕ ፲፭ ሲሆን መስከረም ዓርብ ሲብት በዓለ መጥቅዕ መስከረም ፲፭ ቀን ዓርብ ሲውል በታችኛው የመጨረሻ ቀናቸው ይውላሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

ወደላይ የሚወጡበትም መጨረሻ ቀን መጋቢ[t] ፲፫ ሲሆን መስከረም ቅዳሜ ሲብት በዓለ መጥቅዕ ጥቅ[ምት] ፲፫ ቀን ቅዳሜ ሲውል በላይኛው የመጨረሻ ቀና ቸው ይውላሉ ። ውሳኔያቸው ይህ ነው ።

ጥያቄ ፩ኛ መጥቅዕ ፲፰ ሁኖ መስከረም ከእሁድ እስከ ሐሙስ ሲብት በዓለ መጥቅዕም በነዚሁ ቀን ሲውል ወደታችኛው የመጨረሻ ቀናቸው ይወርዳሉን ? ፪ኛ እንደዚሁም መጥቅዕ ፲፫ ሁኖ መስከረም ከእሁድ እስከ ሐሙስ ሲብት በዓለ መጥቅዕ ጥቅምት በነዚሁ ቀኖች ሲውል ወደ ላይኛው የመጨረሻ ቀናቸው ይወጣሉን ? ለይተህ አስረዳኝ

መልስ በ፲፰ መጥቅዕ ጊዜ በዓላተ አሪት ወደታች ኛው የመጨረሻ ቀናቸው አይወርዱም እንጂ በተወሰነ ላቸው ፳፱ ቀን ውስጥ ወደ ታችኛው ይውላሉ ። እንደ ዚሁም በዓላተ ወንጌል በተወሰኑላቸው ፴፭ ቀን ውስጥ ወደታችኛው ይውላሉ ። በ፲፫ መጥቅዕ ጊዜም በዓላተ አሪትና በዓላተ ወንጌል ወደ ላይኛው የመጨረሻ ቀና ቸው አይወጡም እንጂ በተወሰነላቸው በዓላተ አሪት በ፳፱ ቀን ውስጥ ፤ በዓላተ ወንጌል በ፴፭ ቀን ውስጥ ወደላይኛው ቀናቸው ይውላሉ ።

ጥያቄ የ፮ኛዪቱ ጳጒሜን ቍጥር በ፬ት ዓመት መጨ ረሻ የምትውልበትን ሁኔታ ዘርዝረህ አስረዳኝ ?

መልስ በአሁኑ እንጀምር ማለት በ፲፱፻፶፮ ዓ. ም. መስከረም ፴ ቀን ፩ድ ኬክሮስ ከ፲፭ ካልኢት ያልፋል

በዚሁ ቍጥር እስከ ታኅሣሥ ፴ ቀን ፭ ኬክሮስ ይሆናል ። ፭ ኬክሮስም ፩ ሰዓት ነው ፤ በ፲፪ኛው ወር ነሐሴ ፴ ቀን ፲፭ ኬክሮስ ይሆናል ፲፭ ኬክሮስም ፫ ሰዓት ነው ይህ ፫ ሰዓት በዘመነ ዮሐንስ ተሠርቶበት አልፏል በዚሁ አቈ ጣጠር በ፲፱፻፶፱ ዓ ም በዘመነ ሉቃስ ነሐሴ ፴ ቀን ፲፪ ሰዓት ይሞላል ፤ በዓመት በዓመቱ ፫ት ፫ት ሰዓት ተሠርቶ በት ያለፈ ነው ።

ጥያቄ በዓመት በዓመቱ ፫ ሰዓት ተሠርቶበት ያለፈ ከሆነ ለምን በ፬ኛው ዓመት ፮ተኛ ጳጉሜን ተብሎ ተቈ ጠረ ።

መልስ አባቶቻችን ተስማምተው የወሰኑት ስለሆነ ተሰብስቦ በ፬ኛው ዓመት ፩ ቀን ተብሎ ተቈጠረ ።

፲፫ኛ ክፍል ።

ጥያቄ ጥንታውያን አባቶችቻን ፀሐይ ትጓዛለች ይላሉ ። የዛሬው ትውልድ ደግሞ መሬት ትዞራለች እንጂ ፀሐይ አትንቀሳቀስም ይላል ፤ አንተስ ምን ይመስልሃል ?

መልስ ፀሐይ ጥዋት ከምሥራቅ ስትወጣ ማታም ወደ ምዕራብ ስትገባ በዓይኔ እያየሁ ከዚሁም ላይ የቤታ ችን መስኮትና ያረፍኩበትን የማንኛውም ጥላ በትንሽ ደቂቃዎች ውስጥ በፀሐይ መጓዝ ምክንያት ሲዘዋወር እያ የሁ ይህ ሁኔታ የመሬት መዞር ነው እንዲህ ያደረገው አልልም በበኩሌ እንደ አባቶቻችን ጉዞው የፀሐይ ነው እላለሁ ።

www.ethiopianorthodox.org

ጥያቄ ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ጉዛውን ለፀሐይ ይስጡ እንጂ በምሥራቅ ፮ት መስኮት በምዕራብ ፮ት መስኮት የፀሐይና የጨረቃ በር መኖሩን ገልጸዋል ። እንደዚሁም በ፲፱ በ፲፱ ዓመት እየዞሩ በ፩ኛው በር የሚገናኙ መሆናቸውን በጉልህ አስረድተዋል ። በዚህ ጊዜ ፀሐይና ጨረቃ ናቸውን መንገዳቸውን እየለቀቁ የሚዞሩት ወይስ በሮቹን የያዘች መሬት ናትን የምትዞረው በበኩልህ የዚህ ሁኔታ ምን ይመስልኻል ።

መልስ ፤ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት ጥያቄዎች አባቶቻችን በእርግጥ አስረድተዋል ሲያስረዱም ፀሐይና ጨረቃ ዙረው ይገናኛሉ ነው ያሉት ፤ ሁኖም ይህ መሠረቱን ያለቀቀ አስተያየት በበኩሌ የዛሬው ትውልድ እውቀቱን በማሻሻል ወደከፍተኛ እውቀት የደረሰ ስለ ሆነ መሬት ትዞራለች ብሏል እኔም ለአሁኑ ጥያቄ ።

እንደ አሁኑ ትውልድ በሮቹን የያዘች መሬት ትዞር ይሆናል እላለሁ ።

ጥያቄ ዓለም የተፈጠረበት መጋቢት ወር ሲሆን በኢትዮጵያችን የዘመን መለወጫ መስከረም ፩ ቀን የሆነበት ምክንያት ምንድር ነው ።

መልስ በቅዱስ ድሜጥሮስ ሐሳብ በዘመኑ የነበሩ ሊቃውንትና ሕዝብ ተስማምተው በማሻሻል የዘመን መለወጫው መስከረም ፩ድ ቀን እንዲሆን ስለ ወሰኑ ነው እንጂ እንደ አባቶቻችን ቍጥር አጀማመርስ የዘመን መለወጫ መጋቢት መሆን ነበረበት ። ነገር ግን ታውቆ የተወሰነ ስለሆነ ነው ።

ጥያቄ በጥንታውያን አባቶቻችን ሰዓት ሲቄጥሩ የሰዓት ቈጣሪውን ምን ይሉት ነበረ ፫ የደቂቃና የስከንድ ቈጣሪን ምን ይሉት ነበር ።

መልስ የሰዓት ቈጣሪውን ኬክሮስ ይሉት ነበር ፤ የደቂቃ ቈጣሪውን ከንትሮስ የሰከንድ ቈጣሪውን ካልኢት ይሉት ነበር ።

ጥያቄ በጥንቱ አቈጣጠር ኬክሮስ ስንት ደቂቃ እንደሆነ ከንትሮስም ስንት ደቂቃ እንደሆነ ካልኢትም ስንት ስከንድ እንደሆነ ለይተህ አስረዳኛ ።

መልስ ኬክሮስ ፮ ደቂቃ ነው ከንትሮስም ፩ድ ደቂቃ ነው ካልኢትም ፫ ስከንድ ነው ።

ነገር ግን በዛሬው ቍጥር ፱ት ፱ት ይሆናል ፴ ደቂቃ ፩ድ ሰዓት የነበረው ፰ ደቂቃ ማለት ነው ።

ከዚህ ቀጥሎ እስተማሪው በመጽሐፉ ያለ ሁሉ ።

ጥያቄና መልስ እያዘጋጀ ሊያስተምር ይችላል አስጀምሮ ላስፈጸመን አምላክ ክብር ምስጋና ይግባው አሜን ።

ይቀጥላል

www.ethiopianorthodox.org

ማሳሰቢያ ።

፩ኛ ፤ በ፪ኛው መጽሐፍ በ፩ኛው ክፍል ላይ ከገጽ ፲፫ት ስለ ጥንታዊው ቀኍጥር አከፋፈል ዝርዝር የ፩ዱን ክፍል ፲፰፻፷፬ ፤ ብቻ የአከፋፈሉን ሁኔታ ይገልጻል እንጂ ጠቅ ላላውን የ፬ቱ ክፍል አልተገለጸም ። ፪ኛ ስለ ፯ኛዪቱ ጳጉሜን አቈጣጠር ከገጽ ፷፯ ጀምሮ እንደተዘረዘረው በ፬ት ዓመት ውስጥ ፲፪ ሰዓት ተሠርቶበት ያለፈ መሆኑን ይገልጻል ። ፲፪ቱ ሰዓት በየጊዜው ያለፈ ከሆነ በምን ምክንያት ሌላ ተጨማሪ ፲፪ ሰዓት (ማለት ፩ድ ቀን) ተጨ ምሮ እንዲቈጠር ተደረገ በማለት ሁለቱ ወጣቶች የጠ የቁትን ጥያቄ በማመስገን ሁኔታውን እንገልጻለን ።

፫ኛ እንደ አባቶቻችን ቀኍጥር ዓለም ከተፈጠረ እስከ ዛሬ ድረስ (ማለት እስከ ፲፱፻፶፯ ዓ፡ ም፡) ፯ ሺህ ፬፻፶፯ ዘመን ሆኖአል የዚህም ንባብ በ፸፻ ወ ፬፻ ፶ወ፯ ዓመተ ዓለም ተብሎ ይነበባል ። (፯ሺህ ፬፻፶፯ ዘመን ማለት ነው) አሁንም ይህንኑ እንደ ጥያቄው ከ፬ት ክፍለን እናሳያለን ።

ጠቅላላውን አከፋፈል ።

፲፰ ፻፷፬ = ክፍል

፸፬፻፶፮ ÷ ፬| ጊዜ (የተከፈለበት)

፵፻
፴፬፻
፴፪፻
፪፻፶፮
፪፻፵
፲፮
፲፮

ለ፬ቱ ልክ ይደርሳል የተባለውን ሁኔታ

አከፋፈሉ ይህ ነው ። የመጀመሪያው ክፍል ፲፻ (ማለት ፩ሺህ) ሁለተኛ ክፍል ፰፻ ሦስተኛ ክፍል ፷ አራተኛ ክፍል ፬ት ነው ። አሁን በተሻለ ሁኔታ እናሳያለን (ለየአንዳንዱ ክፍል)

፲፰፻፷፬

፲፰፻፷፬ (ጠቅላላ)

፸፬፻፶፮ ÷ ፬ ጊዜ

፵
፴፬፻
፴፪፻
፪፻፶
፪፻፵
፲፮
፲፮

የአንዱ ክፍል አሠርቱ ወሰመንቱ ምዕት ሥሳ ወአ ርባዕቱ ተብሎ ይነበባል (ሺህ ፰፻፷፬ ማለት ነው) ጠቅ ላላውም ሲቈጠር ወይም ሲነበብ በሰብአ ምዕት ወአር ባዕቱ ምእት ሃምሳ ወስድስቱ ዓመተ ዓለም ተብሎ ይነበባል ማለት ነው ።

በሥልጣኔው ቀኍጥር አከፋፈል 1864 የአንዱ ክፍል

ጠቅላላ ቀኍጥር 7456 ÷ 4 =

4
34
32
25
24
16
16

www.ethiopianorthodox.org

ስለ ሂሣቡ ሁኔታ ይህ ነው ። ስለ ስድስተኛይቱ ጳጉሜን ግን አባቶቻችን ተስማምተው አንዱን ቀን በ፬ ኛው ዓመት ሁል ጊዜ ፮ተኛ ጳጉሜን ይሁን ብለው ስለ ወሰኑ ነው እንጂ ሰዓቱስ በእግዚአብሔር እጅ ስለሆነ በጊዜው ይሠራበታል እንጂ ሰብስቦ ለማቈየት ለማንም አይቻለውም ምን ጊዜም በመስማማት የሚሠራ ሁሉ የጸና ነው ።

ከዚህ የበለጠ (ማለት ከመስማማት) ማስረጃ የለምና መስማማትን መሠረት አድርገን እንሥራ ።

መልሱ ይህ ነው ።

ከመምህር ኪዳነ ማርያም ገብረ ሕይወት ተዘጋጅተው የታተሙ መጻሕፍት ።

፩ኛ የዴር ሡልጣንና ጎልጎታ የኢትዮጵያ ገዳም አስረጅ በኢየሩሳሌም በ፲፱፻፶ ዓ. ም.

፪ኛ ርትዕት ይእቲ ሃይማኖቶሙ ለቅዱሳን አበዊነ በ፲፱፻፶፪ ዓ. ም.

፫ኛ ስለ ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ርስትነት በ፲፱፻፶፫ ዓ. ም.

፬ኛ ፩ኛ መጽሐፍ ማሻሻል የተለመደ ሕግ ነው በ፲፱፻፶፭ ዓ. ም.

፭ኛ ፪ኛ መጽሐፍ ማሻሻል የተለመደ ሕግ ነው ። በ፲፱፻፶፮ ዓ. ም መስከረም ፮ ቀን ።

፮ኛ ፫ኛ መጽሐፍ ማሻሻል የተለመደ ሕግ ነው በ፲፱፻፶፮ ዓ. ም ኅዳር ፲፮ ቀን ታተመ ።

ዲያቆን ሰሎሞን ዮሐንስ
0911860113
0111/271609
D.N Solomon Yohannes

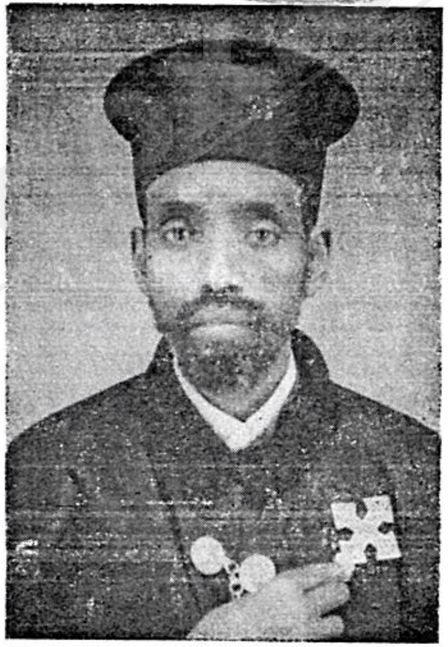

መምህር ኪዳነ ማርያም ገብረ ሕይወት ።

www.ethiopianorthodox.org

ማ ረ ሚ ያ ።

ተራ ቍ.	ግድፈት	እርም	ገጽ
፩	ነነዌ ጾመ ሐዋርያት ከሰኞ	ነነዌ ዐቢይ ጾም ጾመ ሐዋርያት ከሰኞ	፰
፪	፮ቱ ጸጉሜን	፮ኛይቱን ጸጉሜን	፲
፫	፫፷፷	፫፻፷	፲፪
፬	እናዳስረዱን	እንዳስረዱን	፴፪
፭	አስረዳኝ	አስረዳኝ	»
፮	፫ የደቂቃና የሰከንድ	፫ኛ የደቂቃና የሰከንድ	፴፱

www.ethiopianorthodox.org